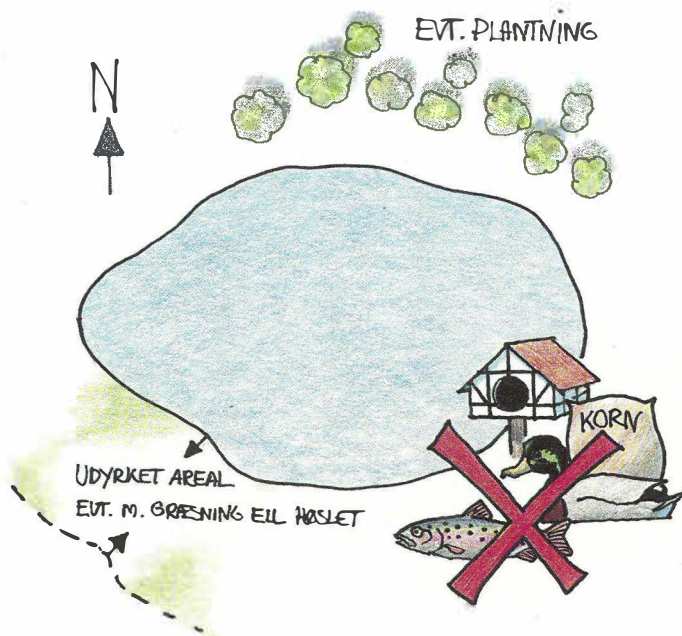

Omkring vandhullet.

I løbet af kort tid vil der af sig selv dukke forskellige planter op omkring vandhullet. Hvor jordbunden er meget næringsrig, kan få arter af grådige planter som f.eks. Brændenælde og Lådden Dueurt brede sig på bekostning af blomster, græs, insekter, frøer m.v. Afgræsning eller slåning kan modvirke en sådan tilgroning og sikre et righoldigt plante- og dyreliv på bredden.

Ønsker man at plante træer eller buske ved vandhullet, er det bedst at gøre det på nord- eller nordøstsiden. Ellers bliver vandhullet skygget og koldt. Der bliver også for meget læ, så vinden ikke kan blæse vandhullet fri for andemad. Det kan anbefales at plante arter som Kvalkved, Benved, Hunde-Rose, Hæg, Slåen, Hvidtjørn, Fugle-Kirsebær, Vild Æble eller Stilk-Eg. Husk iøvrigt at træer, når de bliver store, kan kaste store mængder blade i vandhullet. Bladene giver dårlig vandkvalitet, når de rådner. Samtidig tilfører de vandet næring. Det giver tilgroning med kraftig vækst af f.eks. Andemad og Dunhammer. Resultatet er udryddelse af næsten alt andet liv i vandet.

Forhold du skal være opmærksom på

- **Vandhuller må ikke uden videre graves i kildevæld, moser, enge, strandenge, heder eller overdrev.** Disse områder er beskyttet af naturbeskyttelsesloven, fordi der er så få af dem tilbage. Også i andre situationer kan der være regler, man skal være opmærksom på. Det er derfor en god ide at kontakte amtet eller en vildtforvaltningskonsulent, inden man går i gang.

- **Anbring opgravet jord rigtigt.** Den opgravede jord bør spredes ud i et jævnt lag på omgivende dyrket mark.

- **Der bør ikke anlægges øer i et lille vandhul.** Det er unaturligt, og vandmængden bliver for lille til at huse en varieret natur.

- **Vandhullet må ikke have direkte forbindelse til vandløb.** Plante- og dyrelivet er forskelligt de to steder, og når det blandes, bliver begge dele fattigere.

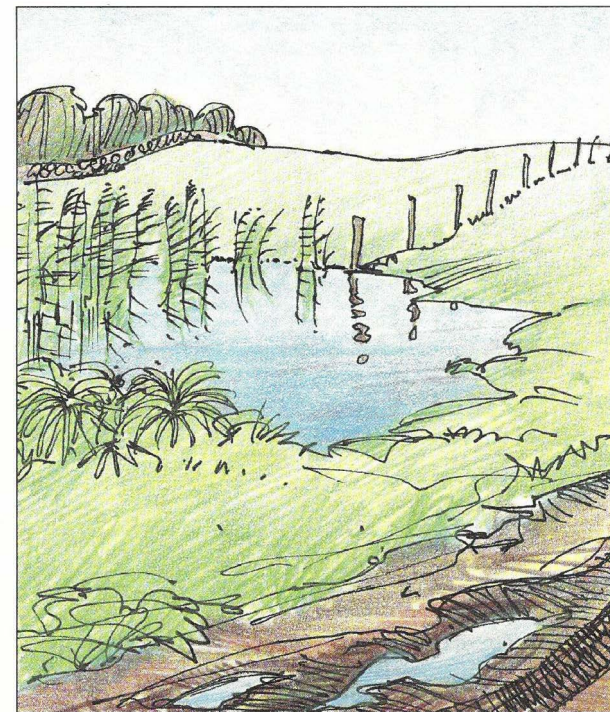
- **Opdræt ikke ænder.** Fodringen overgødsker vandhullet. Udsættes der mange ænder, bliver sumpplanterne trampet ned eller ædt og bredderne gennemsnadrede og udhulede. Hvis vandhullet er godt nok, vil der komme vilde ænder af sig selv i det "rigtige" antal. Fodring tiltrækker desuden ofte rotter.

- **Andehuse eller kunstige redeskjul i vandhullet er ikke nødvendigt.** Ænderne finder selv redeskjul i nærheden.

- **Udsæt ikke fisk** i små vandhuller. Fisk æder vandinsekterne og frøernes haletudser og er næringskonkurrenter til ællingerne. Bemærk at der er regler for udsætning af både fisk, ænder og krebs.

- **Plant ikke nåletræer eller hybenroser.** Nåletræerne klarer sig som regel dårligt på fugtig bund. Hybenroser breder sig og fortrænger andre planter.

Sådan får du et godt VANDHUL

"Når man tager og holder Forstørrelsesglasset for Øiet og seer på en Vanddråbe ude fra Dammen, så seer man over tusinde underlige Dyr som man ellers aldrig seer, men de ere der og det er virkeligt" (fra "Vanddråben" af H.C. Andersen.)

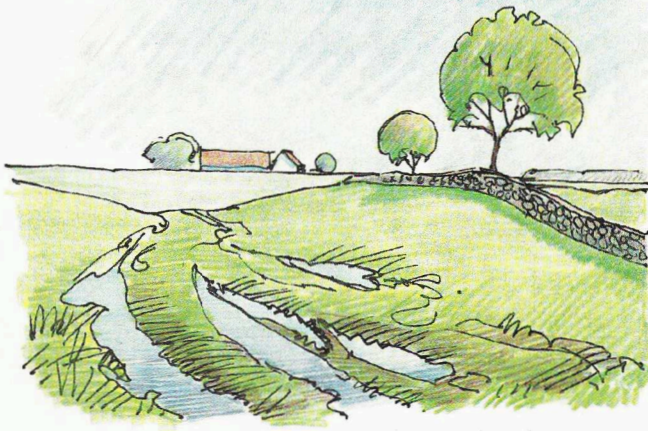
Kontakt Forvaltningen for Teknik og Miljø i Vejle Amt, hvis du tænker på at grave et vandhul. Vi finder vej gennem de relevante love og rådgiver også gerne.

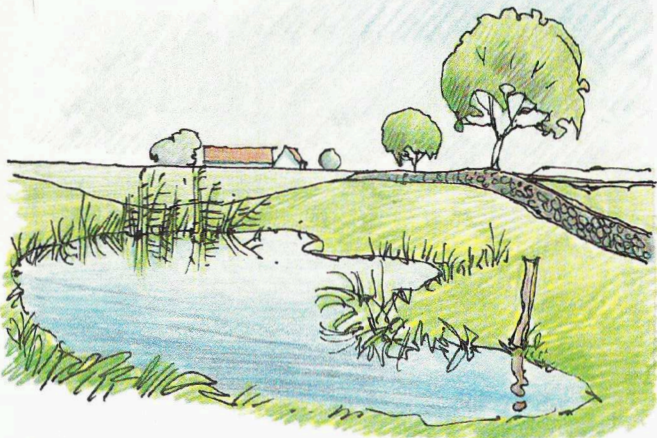
FREDERICIAKOMMUNE

Natur & Miljø
Gothersgade 20
7000 Fredericia
Tlf.: 7210 7000

Hvor?

Vandhullet kan med held anlægges i en fugtig lavning på dyrket mark. Det er en fordel, hvis det ligger tæt ved andre vandhuller, stendiger og levende hegn. Så spredes planter og dyr hurtigere til det nye vandhul. I diger kan insekter, padder og krybdyr overvintre.

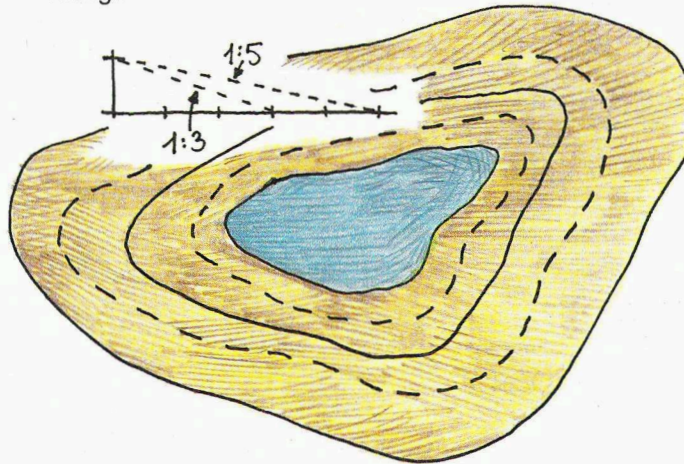

Hvordan?

Der kan graves ned til vandet, vandstanden kan hæves, eller nedsivende vand kan standses med f.eks. et lag ler. Forholdene på stedet afgør, hvad der er bedst. Når det kan lade sig gøre at genskabe et afdrænet vandhul, bliver resultatet bedst og billigst.

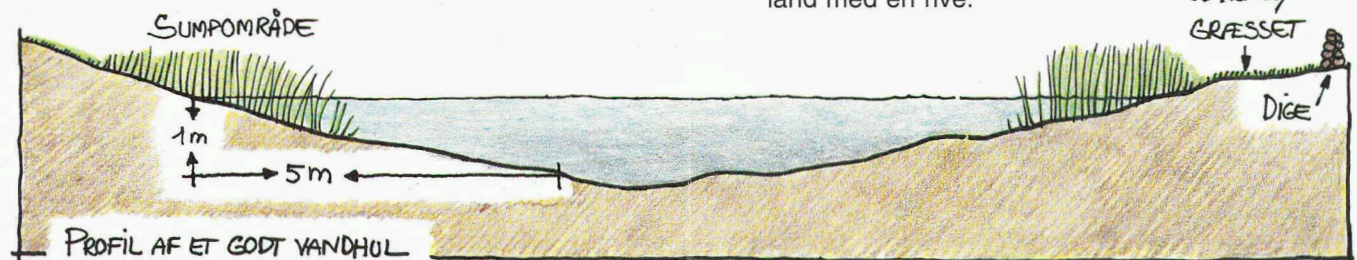
Hvilken form?

Vandhullets form skal følge terrænet, og opgravet jord skal jævnes helt ud eller fjernes. Derved sikres det at naturlige oversvømmelser i årets løb er med til at danne en bred zone med eng- og sumplanter. Bredderne må gerne bugte sig, så der opstår små vige. Bredderne skal skråne jævnt mod midten. En god tommelfingerregel er et anlæg på 1:5 og aldrig stejlere end 1:3. Derved bliver de lavvandede områder, hvor smådyr og padder trives, så store som muligt.

Dybden skal svare til størrelsen

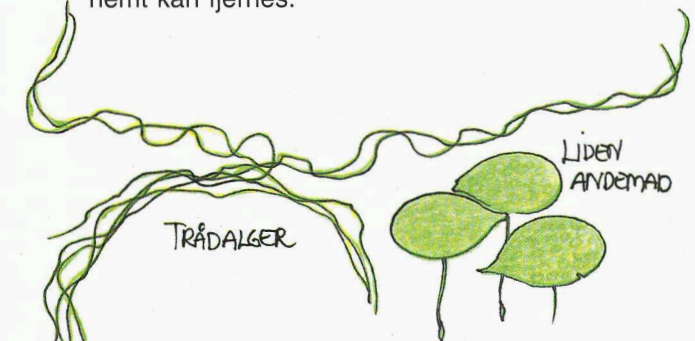
For små vandhuller, ca. 200 m², er en passende vanddybde ca. 1 m. De dyr og planter, som normalt lever i små vandhuller tåler udmærket, at vandhullet tørrer ud i et tørt år. Fisk bliver udryddet ved udtørring, men det betyder på den anden side at bestanden af smådyr og haletudser får det bedre, fordi de ikke længere bliver spist af fiskene. Større vandhuller, ca. 500 m², kan med fordel anlægges med en dybde på 1,5 - 2 m.

Hold gødningen væk

Grøfter eller drænledninger må ikke have direkte udløb i vandhullet. Rundt om det skal der være en udyrket zone. Årsagen er, at man helst skal forhindre næringsstoffer fra drænvand og gødning i at nå vandhullet. For meget næring betyder en kraftig vækst af alger og andemad. Det lukker solen ude, og vandet bliver mørkt, og iltfattigt. Så kan der ikke gro vandplanter på bunden. Kun få smådyr kan leve med det, og det betyder, at "de store" dyr også forsvinder.

Er der for meget næring i vandhullet, er det lige galt om vandhullet er dybt eller lavt: Det lave gror hurtigt til, mens det dybe får dårlig vandkvalitet. I begge tilfælde er den eneste løsning at fjerne næringsoverskuddet. Det er nemmest og billigst fra et udtørret vandhul, hvor bundslammet forholdsvis nemt kan fjernes.

Opgiv ikke

Mange nye vandhuller bliver i begyndelsen fyldt med grønne trådalger. De kommer, fordi der frigøres næringsstoffer fra jorden, når vandhullet graves. Trådalgerne forsvinder ofte igen i løbet af nogle år, når planter og smådyr er indvandret til vandhullet. Er vandhullet lille, kan man med fordel hale algerne på land med en rive.